

הכתוב עוד דוגמאות ("או"), למה נאמר רק "דרך רחוקה", ולא כל שאר האופנים? ומתרץ רש"י: (א) "דרך רחוקה" כוללת (לא רק ריחוק מקום, אלא) כל אופן שהי' מחוץ לעזרה, גם אם אינה "רחוקה ודאי", כיון שעומד "חוץ לאסקופת העזרה", ובכל רגע יכול להכנס ולהקריב את הפסח, (ב) כיון שפסח שני מצה וחמץ עמו בבית - לכן לא נזכר כאן ע"ד מי שהי' חמצו קיים, כיון שהסיבה שעכבה את הקרבת הפסח לא צריכה להתבטל כדי שיוכל להקריב פסח שני, ולא כמו בטמא ומי שהי' בדרך רחוקה, שבפסח שני צריך להיות טהור ובקירוב מקום דוקא⁹⁵ - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁹⁶ בלקו"ש ח"ח ע' 61 ואילך.

יז. ויש להוסיף ולבאר ההוראה והלימוד מזה ש"פסח שני מצה וחמץ עמו בבית .. ואין איסור חמץ אלא עמו באכילתו":

ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁹⁷ שענינו של פסח שני, שאף פעם לא אבוד, ואפשר תמיד לתקן, אפילו מי שהי' טמא, ומי שהי' בדרך רחוקה [שענינם בעבודה הרוחנית: מי שהי' טמא - מצד דברים אסורים כו', ומי שהי' בדרך רחוקה - לא מצד דברים אסורים, שהרי נמצא ב"הר הבית", אלא מצד תאוות היתר, שע"ז מתרחק מאלקות כו'], הנה אעפ"כ, יכולים לתקן כו'.

אך עדיין יש מקום לומר שהתיקון כו' יכול להיות רק כאשר נמצא במעמד ומצב שיש לו רק מצה, ולא חמץ, שהו"ע הישות של נפש הבהמית כו'.

ועל זה אומרים לו, ש"פסח שני מצה וחמץ עמו בבית", והיינו, שגם כאשר נמצא במעמד ומצב שיש אצלו ענין הישות (חמץ), יכול לתקן כו'; כל מה שנדרש ממנו הוא - להקריב את הפסח (שני), שהו"ע המס"נ להתקשר לאלקות (כמו בפסח מצרים, שבנ"י לקחו את השה, שהי' ה"עבודה זרה" של מצרים, וקשרוהו לכרעי המטה במשך ד' ימים, והודיעו לכולם שעומדים לזבוח את תועבת מצרים כו'⁹⁸, למרות הסכנה שבדבר עד לענין של היפך החיים), גם אם עדיין יש אצלו ענין הישות של נה"ב כו' (חמץ).

אמנם, במה דברים אמורים שנדרש ממנו רק ענין המס"נ, גם אם עדיין לא ביער את החמץ - בנוגע לעבודה של נפש האלקית מצד עצמה, אבל כאשר מדובר אודות אכילת הפסח, שע"י האכילה נעשה דם ובשר כבשרו, ויש בזה תענוג גשמי - אזי יש "איסור חמץ .. עמו באכילתו", והיינו, שצריך להזהר שלא יהי' בזה ענין הישות של נפש הבהמית, למלא תאוותו כו'.

- וכידוע המענה⁹⁹ לאלו שטענו על הנוהגים להתענות, שעושים זאת מצד ישות כו': אם ענין התענית הוא מצד נפש הבהמית, למה ישנם רק מעט שמתענים, ולא רבים?! ..

ד"פסח שני כו'" ל"נקוד עליו כו'":

בשפ"ח: "דק"ל ל"ל הנקודה ללמד שאפילו אינו אלא חוץ לאסקופת העזרה נקרא רחוק ויעשה פסח שני, בלאו נקודה נמי יש ללמוד זה, מדסמך דין רחוקה אל דין מי שהי' טמא, נלמד מהקישא מהדדי, מה טמא אפילו הי' בעיר, כיון שהוא חוץ לעזרה עושה פסח שני, אף .. דרך רחוקה אפילו הוא חוץ לעזרה שהוא עושה פסח שני .. ומתרץ, דאתא לאשמועינן הנקודה, דאף פסח שני אם הי' חוץ לאסקופת העזרה כל זמן שחיתת הפסח, לא יעשה פסח שני. ואין להקשות פשיטא, מהיכי תיתי לחלק .. כיון שמצינו דבלאה"כ נמי חלוקים הם, דהא פסח שני מצה וחמץ עמו בבית כו', א"כ הוה אמינא בהא נמי יש לחלק, משום הכי באה הנקודה". אבל, פירוש זה (שמ"ש "או בדרך רחוקה" קאי על פסח שני) הוא היפך פשוטו של מקרא (שהכתוב מדבר על מי שלא הקריב פסח ראשון בגלל שהי' טמא או בדרך רחוקה), ומתאים ל"מדברש פליאה", אבל לא לפירוש רש"י, שמפרש פשוטו של מקרא.

ובבאר היטב: "אחר שפירש הכתוב כל זמן שהוא חוץ לאסקופת העזרה נקרא רחוק, א"כ מדבר באיש שיוכל לקיים כל מצוות החג מן מצה ומרור וביעור חמץ, וא"כ, כאשר יעשה עוד

פסח שני, יהי' אוכל ב"פ מצה ומרור, ומבער חמץ ב"פ, שהרי בפסח ראשון מוזהר על כל המצוות הללו. בשלמא אי הוה דרך רחוקה ממש, ומיירי באיש שלא יוכל לקיים, (א"ש) שהוא נדחה לפסח שני, אבל איש כזה שכבר קיים הכל, איך יעשה שנית, לזה כתב פסח שני כו'". אבל פירוש זה אינו מובן, כי, הדינים שמביא רש"י בנוגע למצה וחמץ כו', אינם תלויים בביהמ"ק, וא"כ, הצורך לתרץ הקושיא "איך יעשה שנית" הוא גם אם נפרש "דרך רחוקה" כפשוטו (שהרי גם אז יכולים לקיים מצות ביעור חמץ ואכילת מצה), וא"כ, אין זה שייך להפירוש "או בדרך רחוקה, נקוד עליו כו'", אלא זהו ענין בפ"ע ששייך לפסוק "ועשה פסח לה'".

(95) לשלימות הענין - ראה שיחת ש"פ שלח ס"ז ואילך (תורת מנחם - התוועדויות חמ"ז ע' 126 ואילך).

(96) בשילוב שיחת ש"פ שלח שנה זו.

(97) סה"ש תש"א ע' 115 (נעתק ב"היום יום" יד אייר, פסח שני).

(98) ראה דעת זקנים מבעה"ת בא יב, ג. טור או"ח סת"ל.

(99) כ"ק אדמו"ר שליט"א הקדים ששתי תשובות בדבר, אבל לא הזכיר תשובה נוספת (המו"ז).